

OBEČNÁ MYKOLOGIE

(místy se zvláštním zřetelem k makromycetům)

- Vymezení pojmů „houby“ a „mykologie“ • Historický výskyt a teorie o původu hub
- Stavba houbové buňky (cytoplazma, organely, jádro a bun. cyklus, bun. stěna)
  - Výživa a obsahové látky hub • Vegetativní stélka hub (nemyceliální houby, hyfy, hyfové útvary, pletivné útvary, stélka lišejníků, růst houbové stélky)
    - Rozmnožování hub (vegetativní, nepohlavní, pohlavní) • Genetika hub
    - Plodnice hub (sporokarpy, askokarpy, bazidiokarpy, anatomie plodnic, hymenofor, hymeniální elementy) • Spory hub (typy a stavba, šíření a klíčení)
  - **Nomenklatura hub** • Sběr, určování a konzervace hub

NOMENKLATURA HUB

Nomenklatura hub se řídí podle

Mezinárodního kódu nomenklatury řas, hub a rostlin

(originál aktuálního Melbournského kódu /2011/ je k dispozici na adrese <http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>;

slovenský překlad staršího Saintlouiského kódu /1999/ na adrese <http://sbs.sav.sk/SBS1/newkod/>).

V tomto textu jsou zmíněny články, které obsahují body upravující problematiku nomenklatury hub nebo ve kterých se nomenklatorická pravidla pro houby liší od pravidel pro rostliny.

(Nemusí jít vždy o doslovné a úplné překlady příslušných článků, v některých případech jsou vynechány části textu nevztahující se k problematice hub; alfanumerické kódy s vloženým písmenem označují, že jde o doporučení.)

Preamble 8. Ustanovení tohoto kódu platí pro všechny organismy tradičně považované za řasy, houby nebo rostliny, recentní i fosilní, včetně sinic, chytridií, oomycet, hlenek, fotosyntetizujících protist a jejich taxonomicky příbuzných heterotrofních skupin, ale s výjimkou mikrosporidií.

4.4., pozn. 4. Jestliže při klasifikaci parazitů, zejména hub, autoři neuvedou specifickou, subspecifickou nebo varietální úroveň taxonů charakterizovaných z fyziologického hlediska, ale omezeně nebo vůbec z morfologického hlediska, mohou v rámci druhů rozlišit speciální formy (*formae speciales*) charakterizované jejich adaptací na různé hostitele, ale nomenklatura speciálních forem se neřídí předpisy tohoto kódu.

8.4. Typové dokladové exempláře jmen taxonů musí být trvale konzervované a nesmí to být živé rostliny nebo kultury. Avšak kultury hub a řas, jsou-li konzervovány v metabolicky inaktivním stavu (např. lyofilizací nebo hlubokým zmrazením), jsou přijatelné jako typy. /Na tento článek navazují doporučení 8B./

*Příklad 6: Kmen CBS 7351 je přijatelný jako typ jména *Candida populi* Hagler et al. (in Int. J. Syst. Bacteriol. 39: 98. 1989), protože je lyofilizací stále udržován v metabolicky inaktivním stavu.*

8B.1. Z materiálu holotypu jména nově popsané houby nebo řasy by se měla, je-li to možné, připravit živá kultura, která by měla být deponována alespoň ve dvou institucionálních sbírkách kultur nebo v genetických bankách. (Takovéto uložení neruší povinnost konzervovat holotypový dokladový exemplář ve smyslu čl. 8.4.)

8B.2. V případech, že typem jména je kultura trvale konzervovaná v metabolicky inaktivním stavu, na jakýkoli živý izolát získaný z této kultury by se mělo odkazovat výrazy "z typu [ex-type]" (ex typo), "z holotypu [ex-holotype]" (ex holotypo), "z izotypu [ex-isotype]" (ex isotypo) atd., aby bylo jasné, že tento materiál pochází z typu, ale sám nomenklatorický typ nepředstavuje.

8B.3. Je-li kultura označena jako typ, měl by být uveden stav této kultury, a to včetně výrazu „trvale uchovávána v metabolicky inaktivním stavu“ nebo jeho ekvivalentu.

13.1.(d) Omezení zásady priority ("starting point"): pro houby (včetně lišejníků, i pro hlenky) 1. 5. 1753 (Linnaeus, Species plantarum, ed. 1). Sankcionovaná jsou jména, která přijal Persoon (Synopsis methodica fungorum /31. 12. 1801/ – pro rzi, sněti a břichatky) anebo Fries (Systema mycologicum, vol. 1 /1. 1. 1821/ až 3, s dodatkem Index /1832/, a Elenchus fungorum /1828/ – pro ostatní houby a "houbové organismy" s výjimkou hlenek, pro které platí beze zbytku 1. 5. 1753). /Více viz čl. 15.1./ Jména daná lišejníkům se z nomenklatorického hlediska mají vztahovat na jejich houbovou složku. **Naproti tomu jména mikrosporidií se řídí Mezinárodním kódem zoologické nomenklatury.**

13.6. Jména anamorf hub s pleomorfním životním cyklem nemají vliv na nomenklatorické postavení jmen odpovídajících holomorf (bez ohledu na prioritu).

14.13. V zájmu nomenklatorické stability mohou být pro organismy považované za houby (včetně lichenikolních, ale s vyloučením lichenizovaných hub a hub s nimi tradičně taxonomicky spjatých, jako jsou např. *Mycocaliciaceae*) předloženy Hlavní nomenklatorické komisi seznamy jmen navržených ke konzervaci. Hlavní komise je předá Nomenklatorické komisi pro houby pro přezkum v subkomisích (zřízených touto komisí) a rozhodnutí ve spolupráci s Hlavní komisí a příslušnými mezinárodními orgány. Přijatá jména z těchto seznamů budou zařazena do appendixů tohoto kódu, revidovaných a schválených Nomenklatorickou komisí pro houby a Hlavní komisí. Zde musí být jména uvedena včetně svých typů a spolu s konkurenčními synonymy (včetně sankcionovaných jmen), proti kterým jsou považována za konzervovaná /viz též čl. 56.3/.

(Pozn. P. H.: Článek byl zaveden v reakci na „převrat“ v pojetí nomenklatury hub s pleomorfickým životním cyklem, viz čl. 59.1.)

14.14. Záznamy o konzervovaných jménech nesmí být vymazány.

*Příklad 13: Jméno *Alternaria* “Nees ex Wallr. (1833)” bylo konzervováno proti jménu *Macrosporium* Fr. (1932) v Seattleském kódu (1972), protože v té době Friesova práce představovala starting point pro houby. Následné zrušení pozdějších starting pointů pro houby (kongres v Sydney 1981 a Sydneyský kód 1983) spolu s poznáním, že Neesovo jméno přijal Fries již v úvodu k sankcionující práci (*Syst. Mycol.* 1: xlvj, 1821) učinilo tuto konzervaci nepotřebnou. Jelikož záznam nemůže být vymazán, *Alternaria* Nees (1816–1817) zůstává v appendixu III, ale bez odpovídajícího zamítnutého jména.*

15.1. Jména sankcionovaná se považují za konzervovaná oproti starším homonymům a konkurujícím synonymům. Jednou sankcionovaná jména zůstávají sankcionována, i když je sankcionující autor jinde v sankcionujících pracích neuznává. /Práce viz čl. 13.1./ **Pravopis (ortografická varianta) použitý sankcionujícím autorem je považován za konzervovaný (s výjimkou změn určených v čl. 60).**

Příklad 1: Druhé jméno Agaricus ericetorum Fr. bylo přijato Friesem v Systema mycologicum (1821), ale později (1828) je Fries považoval za synonymum A. umbelliferus L. a nezařadil je do Indexu (1832) jako přijaté jméno. I tak je A. ericetorum sankcionované jméno.

Příklad 2: Pravopis sankcionovaného jména Merulius lacrimans (Wulfen) Schum. (1803) je zachován, i když basionym bylo původně publikováno jako Boletus "lacrymans" Wulfen (1781).

15.2. Je-li jméno sankcionováno, jeho starší homonymum nemůže být použito, ale nestává se neoprávněným (ilegitimním); není-li jeho legitimita popřena z jiných důvodů, může sloužit jako basionymum pro jiná jména nebo kombinace založená na témže typu. /Viz též čl. 55.3./

Příklad 3: Patellaria Hoffm. (1789) je starší homonymum sankcionovaného rodového jména Patellaria Fr. (1822) : Fr. Hoffmannovo jméno je oprávněné, ale nepoužitelné. Jméno Lecanidion Endl. (1830), založené na témže typu jako Patellaria Fr. : Fr., je neoprávněné podle čl. 52.1.

Příklad 4: Agaricus cervinus Schaeff. (1774) je starší homonymum sankcionovaného A. cervinus Hoffm. (1789) : Fr.; Schaefferovo jméno je nepoužitelné, ale zůstává oprávněné a může sloužit jako basionymum pro použití v jiných rodech. V rodu Pluteus Fr. má kombinace P. cervinus (Schaeff.) P. Kumm. prioritu oproti taxonomickému (heterotypickému) synonymu P. atricapillus (Batsch) Fayod, založeném na Agaricus atricapillus Batsch (1786).

15.3. Jsou-li pro taxon od čeledi po rod včetně k dispozici dvě nebo více sankcionovaných jmen, správné jméno je vybráno podle čl. 11.3 (tj. podle zásady priority; viz též čl. 15.5).

15.4. Jsou-li pro taxon v úrovni nižší než rod k dispozici dvě nebo více sankcionovaných jmen anebo dvě nebo více jmen s totožným koncovým epitetem a typem, správné jméno je vybráno podle čl. 11.4 (tj. kombinace epiteta nejstaršího oprávněného jména taxonu na dané hierarchické úrovni se správným jménem rodu /příp. druhu u poddruhových taxonů/, ke kterému je taxon dnes řazen).

Pozn. 1. Datum sankcionování neovlivňuje prioritu /viz čl. 11/ sankcionovaného jména, která je určena výhradně na základě platného uveřejnění. Pokud došlo k sankcionování dvou nebo více homonym, může být použito jen nejstarší z nich, ostatní jsou neoprávněná /viz čl. 53.2/. (Pozn. P. H.: Tato poznámka má opravdu na mysli homonyma, ačkoli navazující příklad pojednává o synonymech. Fakt, že datum sankcionování nemá vliv na prioritu, platí pro obojí.)

Příklad 4: Fries (Syst. Mycol. 1: 41. 1821) přijal jméno Agaricus flavovirens Pers. (1793), považovav A. equestris L. (1753) za synonymum. Později (Elench. Fung. 1: 6. 1828) prohlásil "Nomen prius et aptius arte restituendum" a přijal A. equestris. Obě jména jsou sankcionována, ale pokud jsou synonymy pro tentýž druh, musí být použito A. equestris, které má prioritu.

15.5. Jméno, které není sankcionováno ani nemá stejný typ a koncové epiteton jako sankcionované jméno v téže hierarchické úrovni, nemůže být použito pro taxon zahrnující typ sankcionovaného jména téže hierarchické úrovně, ve které je koncové epiteton dostupné pro požadovanou kombinaci /viz čl. 11.4, výjimku b/.

15.6. Konzervace /viz čl. 14/ a výslovné zamítnutí jména /viz čl. 56.1/ mají přednost před sankcionováním.

16.3. Automaticky typifikovaná jména mají pro houby tyto koncovky: *-mycota* pro oddělení, *-mycotina* pro pododdělení, *-mycetes* pro třídu, *-mycetidae* pro podtřídu. /Výňatek z článku pojednávajícího o koncovkách jmen taxonů řas, hub a rostlin./

16.4. Při tvorbě jména taxonu vyššího než řád může být před koncovkou příslušného ranku vynechána slovní část (mj.) *-myces* (pro houby), tvořící 2. pád jednotného čísla druhé části kmene zahrnutého rodu. Takováto jména jsou automaticky typifikována, pokud je jejich odvození zřejmé nebo bylo uvedeno v protologu.

Příklad 6: Jméno Saccharomyces G. Winter (1881) je považováno za založené na jménu Saccharomyces Meyen (1838).

36.2. Byla-li po 1. 1. 1953 navržena týmž autorem zároveň dvě nebo více jmen založených na témže typu pro tentýž taxon (tzv. alternativní jména), žádné z nich není platně uveřejněné.

Výjimku z tohoto pravidla představují (mimo jiné) jména uvedená v čl. 59.1.

Pozn. 1. Jméno holomorfy houby a jméno korelující anamorfy /viz čl. 59/ nejsou alternativními jmény ve smyslu čl. 34.2 /aktuálně 36.2/, i když byla navržena zároveň. Obě tato jména jsou platně publikována; mají různé typy a vymezení holomorfy se považuje za zahrnující anamorf, ale ne naopak. (Pozn. P. H.: Jméno holomorfy = jméno teleomorfy; toto jméno platí pro houbu ve všech jejích stádiích, viz čl. 59.1.)

Příklad 15: Jméno holomorfy houby Lasiosphaeria elinorae Linder (1929) a současně uveřejněné jméno korelující anamorfy Helicosporium elinorae Linder jsou obě platně publikovaná a mohou být použita v souladu s čl. 59.5 /viz dále/.

37.9. Výjimka z článku 37.6. (jméno taxonu, jehož hierarchická úroveň byla při uveřejnění označena termínem, který byl z hlediska postupnosti hierarchie chybně použit, není platně publikováno) platí pro jména vnitrorodových taxonů v díle Fries, Systema mycologicum (1821), nazývaných tribus, která se považují za platně uveřejněná jména vnitrorodových taxonů.

Příklad 11: *Jméno Agaricus „tribus“ Pholiota Fr. (Syst. Mycol. 1, 1821), v témže díle sankcionované, je platně uveřejněné basionymum rodového jména Pholiota (Fr. : Fr.) P. Kumm. (1871) /na toto odkazuje i příklad 6 článku 41/.*

38E.1. V popisech a diagnózách parazitických rostlin a zejména parazitických hub by měli být vždy uvedeni hostitelé. Použita by měla být latinská jména hostitelů a nikoli jména v moderních jazycích, jejichž použití je často nejisté.

39.2. /novinka důležitá i pro houby/: Aby bylo jméno nového taxonu platně publikováno, musí být od 1. ledna 2012 zveřejněno s latinským nebo anglickým popisem nebo diagnózou nebo odkazem /viz čl. 38.13/ na dřívější účinně zveřejněný latinský nebo anglický popis nebo diagnózu /pro fosilní organismy viz též čl. 43.1/. (Pozn. P. H.: Není již tedy třeba vždy latinský popis nebo diagnóza, resp. odkaz na dříve účinně zveřejněný latinský popis nebo diagnózu. Viz též čl. 39.1, který hovoří o této povinnosti pro jména taxonů platně zveřejněná mezi 1. 1. 1935 a 31. 12. 2011. V tomto článku je teď zmíněno „popis nebo diagnóza“, ale zaběhlým standardem v té době bylo uvádět latinskou diagnózu.)

40.5. Pro účely článku 40 (stanovení typu nově vystaveného taxonu) platí, že jako typ jména nového druhu nebo poddruhového taxonu mikroskopických řas nebo hub (mimo fosilních, viz čl. 8.5) může být účinně zveřejněna ilustrace, pokud technické obtíže nedovolují uchovat typový materiál nebo pokud je nemožné uchovat typovou položku v takovém stavu, aby zůstaly zřetelně zachovány znaky, na základě kterých byl nový taxon vymezen autorem jména. (Pozn. P. H.: Tento článek představuje výjimku z čl. 40.4, podle kterého od 1. 1. 2007 musí být jméno takového taxonu typifikováno položkou, nikoli ilustrací.)

42.1. Pro jména nových taxonů, nové kombinace, jména v novém ranku nebo náhrady jmen organismů považovaných za houby podle tohoto kódu (včetně fosilních a lichenizovaných hub, viz preambuli 8), publikovaná od 1. ledna 2013, je pro platné uveřejnění jména navíc požadováno, aby v protologu byl uveden identifikátor přidělený uznávanou databází pro tato jména /viz čl. 42.3/.

*Příklad 1: Protolog *Tetramelas thiopolizus* (Nyl.) Giralt & Clerc (2011) obsahuje citaci “MycoBank no.: MB561208”. Tato citace představuje identifikátor přidělený databází, jmenovanou Nomenklatorickou komisí pro houby /viz oddíl III tohoto kódu/, což je nutná podmínka pro platné uveřejnění jmen hub od 1. ledna 2013.*

42.2. Aby uznávaná databáze vystavila identifikátor, jak je požadováno v čl. 42.1, minimální penzum informací poskytnutých autorem (autory) odborného jména je jméno samo a dále údaje požadované pro platné uveřejnění dle čl. 38.1(a) a 39.2 (popis nebo diagnóza) plus čl. 40.1 a 40.7 (typ) nebo 41.5 (odkaz na basionymum nebo nahrazené synonymum). Zadáním a následným zveřejněním informací ke konkrétnímu jménu s daným identifikátorem je uveřejnění jména a příslušných údajů považováno za definitivní.

Pozn. 1. Vystavení identifikátoru ze strany uznávané databáze předpokládá následné splnění požadavků na platné uveřejnění jména /viz čl. 23–45/, ale samo o sobě nezaručuje platné uveřejnění.

42.3. Nomenklatorická komise pro houby /viz oddíl III/ je oprávněna (1) jmenovat jednu nebo více lokalizovaných nebo decentralizovaných, otevřených a veřejně přístupných elektronických databází, které budou přijímat údaje vyžadované dle čl. 42.2 a vydávat identifikátory vyžadované v čl. 42.1; (2) odvolat toto jmenování dle svého uvážení; (3) zrušit požadavky čl. 42.1 a 42.2, pokud mechanismus databáze nebo jeho základní součásti přestanou fungovat. Rozhodnutí učiněná touto komisí v rámci uvedených pravomocí podléhají ratifikaci následujícím Mezinárodním mykologickým kongresem.

42A.1. Autoři jmen organismů považovaných za houby jsou nabádáni, aby (a) ukládali požadované údaje pro jakoukoli nomenklatorickou novinku v uznávané databázi ihned, jakmile je předmětná práce přijata k publikaci, aby závčas obdrželi přidělené identifikátory; (b) po zveřejnění jména sdělili uznávané databázi kompletní bibliografické údaje, zahrnující v případě časopisu ročník, číslo, stránky a datum publikace, v případě knihy ještě vydavatele a místo vydání.

42A.2. Aby bylo jméno účinně uveřejněno, v případě organismů považovaných za houby jsou autoři vyzýváni, aby kromě splnění požadavků na výběr jména /viz čl. 11.5 a 53.6/, jeho ortografii /čl. 61.3/ a rod /čl. 62.3/ zadali příslušný záznam v uznávané databázi /viz čl. 42.3/ a citovali přidělený identifikátor tam, kde jméno publikují.

45.1. Pokud taxon původně řazený ke skupině, jejíž nomenklatura se neřídí tímto kódem, je shledán příslušným k houbám, pro jakékoli jeho jméno stačí aby odpovídalo požadavkům příslušného nebotanického kódu pro status odpovídající platnému uveřejnění podle tohoto kódu (ale pozor na homonymii, viz čl. 54). Nicméně jméno vzešlé ze zoologické nomenklatury v souladu s principy koordinace není považováno za platně zveřejněné podle botanického kódu, pokud není publikováno a použito pro přijatý taxon.

*Příklad 4: Jméno *Labyrinthodictyon Valkanov* je platně zveřejněné podle Mezinárodního kódu zoologické nomenklatury jako jméno rodu kořenonožců (pozn. P. H.: zool. available = botan. validly published). Pokud je taxon řazen k houbám (resp. pod organismům v rámci chromist), jeho jméno je platně zveřejněno a zachovává si původní autorství a datum zveřejnění, přestože originální publikace postrádá latinský popis nebo diagnózu /viz čl. 39.1/.*

*Příklad 6: Jméno *Pneumocystis P. Delanoë et Delanoë* (1912) bylo publikováno pro "protozoální" rod s popisem vyvolávajícím pochybnosti o jeho rodovém statutu. Podle čl. 36.1(b) by rodové jméno *Pneumocystis* nebylo platně publikováno, ale čl. 11.5.1 Mezinárodního kódu zoologické nomenklatury umožňuje jeho oprávněnou publikaci, tím pádem je jméno *Pneumocystis* dostupné v souladu se zoologickým kódem ICZN a podle čl. 45.1 tak může být považováno za platně publikované i podle kódu řas, hub a rostlin.*

*Příklad 7: Jméno druhu *Pneumocystis jirovecii* Frenkel (1976), považovaného za prvoka, bylo publikováno jen s anglickým popisem a bez vystavení typu, což ale nebrání jeho užití podle čl. 72.3 a doporučení 13B zoologického kódu. Tím pádem, je-li *P. jirovecii* považován za houbu, je jeho jméno platně publikované podle čl. 45.1. Následná publikace latinské diagnózy (Frenkel 1999 již nakládal s tímto druhem jako s houbou) byla nezbytná, aby bylo vyhověno požadavkům tehdejšího vydání botanického kódu, ale dnes již není nutná; proto má podle aktuálního kódu jméno *P. jirovecii* případnou prioritu k roku 1976, nikoli 1999.*

Pozn. 1. Pojmenování mikrosporidií se neřídí tímto kódem /viz preambuli 8 a čl. 13.1(d)/, i když jsou mikrosporidie považovány za houby.

46A.4., pozn. 1. Užívání autorských zkratk by u taxonů hub mělo odpovídat jejich použití na [Index Fungorum](#) (zde je aktualizované pojetí vycházející z Brummittova a Powellova díla Authors of Plant Names, 1992).

48.3. Pokud sankcionující autor /viz čl. 15 a též doporučení 50E.3./ přijal dřívější jméno, ale nezahrnul (a to ani nepřímo) jakýkoli údaj spojený s jeho protologem nebo pokud protolog staršího jména nezahrnoval následně určený typ sankcionovaného jména, je na tuto situaci nahlíženo jako by sankcionující autor vytvořil pozdní homonymum, se kterým je ovšem zacházeno jako s konzervovaným (oproti staršímu jménu, viz čl. 15.1).

50E.3. Bylo-li jméno přijato Friesem nebo Persoonem a je tedy sankcionováno /viz čl. 13.1(d) a 15/, v plné citaci by se mělo přidat ": Fr." nebo ": Pers.".

Tatáž konvence by se měla použít pro basionymum (obecně se používá výraz basionym, ale toto je prý jazykově správnější) sankcionovaného jména, pokud nějaké má, a pro všechny kombinace založené na sankcionovaném jménu nebo jeho basionymu. (Pozn. P. H.: Toto je sice pouze doporučení, ale pokud vím, je v mykologii bráno jako "nepsané pravidlo".)

Příklad 6: Jméno Boletus piperatus Bull. (1790) přijal Fries (Syst. Mycol. 1, 1821) a tím bylo sankcionováno. Mělo by být uváděno jako B. piperatus Bull. : Fr. a následná kombinace založená na tomto jménu by měla být uváděna jako Chaliciporus piperatus (Bull. : Fr.) Bataille.

Příklad 7: Jméno Agaricus sarcocephalus Fr. 1815 : Fr. bylo sankcionováno jako Agaricus compactus [bez uvedení hierarchické úrovně] sarcocephalus (Fr. : Fr.) Fr. 1821; Psathyrella sarcocephala (Fr. : Fr.) Singer je následnou kombinací založenou na tomto jménu.

56.3. V zájmu nomenklatorické stability mohou být pro organismy považované za houby (včetně lichenikolních, ale s vyloučením lichenizovaných hub a hub s nimi tradičně taxonomicky spjatých, jako jsou např. *Mycocaliciaceae*) předloženy Hlavní nomenklatorické komisi seznamy jmen navržených k zamítnutí. Hlavní komise je předá Nomenklatorické komisi pro houby pro přezkum v subkomisích (zřízených touto komisí) a rozhodnutí ve spolupráci s Hlavní komisí a příslušnými mezinárodními orgány. Přijatá jména z těchto seznamů budou zařazena do appendixů tohoto kódu, revidovaných a schválených Nomenklatorickou komisí pro houby a Hlavní komisí. Zde uvedená jména budou považována za zamítnutá podle čl. 56.1 a mohou se stát použitelnými pouze v případě jejich konzervace podle čl. 14 /viz též čl. 14.13/.

(Pozn. P. H.: Článek byl zaveden v reakci na „převrat“ v pojetí nomenklatury hub s pleomorfním životním cyklem, viz čl. 59.1. Poslední větu v tomto bodu považuji za spíše hypotetickou; nebývá běžné aby jednou zamítnuté jméno bylo později konzervováno, v praxi jde o protichůdný proces.)

57.2. Pokud byla před 1. lednem 2013 v případě pleomorfických hub (včetně lichenikolních, ale s vyloučením lichenizovaných hub a hub s nimi tradičně taxonomicky spjatých, jako jsou např. *Mycocaliciaceae*) pro tentýž taxon široce užívána různá jména založená na teleomorfním typu a anamorfním typu, přičemž jméno anamorfy má prioritu, nesmí hned dojít k nahrazení jména teleomorfy, pokud a dokud nebude podán návrh na zamítnutí jednoho podle čl. 56.1 a 56.3 nebo na zachování druhého podle čl. 14.1 a 14.13 (konzervace).

Příklad 2: Chomnunti et al. (Fungal Div. 51: 116, 2011) nepřijali jméno Polychaeton (Pers.) Lév. (1846), založené na anamorfním typu, na úkor pozdějšího, široce rozšířeného jména Capnodium Mont. (1849), založeného na teleomorfním typu. Autoři navrhli, aby se jménem Capnodium bylo počítáno pro zařazení do plánovaných seznamů akceptovaných jmen, které mají být schváleny Hlavní nomenklatorickou komisí podle čl. 14.13. Pokud a dokud tento návrh (nebo návrh na konzervaci jména Capnodium podle čl. 14.1 nebo zamítnutí jména Polychaeton podle čl. 56.1 nebo 56.3) nebude podán a rozhodnuto o něm, jméno Polychaeton nesmí být upřednostňováno oproti jménu Capnodium.

Příklad 3: Dokud nebude rozhodnuto podle čl. 14.1 nebo 14.13, nesmí jméno Pyricularia Sacc. (1880, založené na anamorfním typu) nahradit jméno Magnaporthe R. A. Krause & R. K. Webster (1972, založené na teleomorfním typu), i když je starší, neboť obě jména jsou široce užívána.

(Pozn. P. H.: Článek byl zaveden v reakci na „převrat“ v pojetí nomenklatury hub s pleomorfickým životním cyklem, viz čl. 59.1.)

Samostatnou kapitolu mají jména hub s pleomorfickým životním cyklem:

59.1. Jméno nelichenizované vřeckaté nebo stopkovýtrusné houby, zveřejněné před 1. lednem 2013 se záměrem (nebo předpokládaným záměrem), aby bylo vztaženo ke konkrétní morfě (anamorfě nebo teleomorfě) nebo touto morfou typifikováno, může být oprávněné, i když by jinak bylo neoprávněné podle čl. 52 (je-li v protologu určen typ přiřazený k odlišné morfě). Pokud není jiný důvod, proč by jméno nebylo oprávněné, soutěží o prioritu /viz čl. 11.3, 11.4 a též 57.2/.

*Příklad 1: Jméno *Penicillium brefeldianum* B. O. Dodge (1933) bylo popsáno a založeno na typu obsahujícím teleomorfu i anamorfu (a tím pádem nutně typifikováno pouze teleomorfu podle předchozích vydání tohoto kódu). Kombinace *Eupenicillium brefeldianum* (B. O. Dodge) Stolk et D. B. Scott (1967), vystavená pro teleomorfu, je oprávněná. Jméno *Penicillium dodgei* Pitt (1980), založené na anamorfě v suché kultuře „odvozené z Dodgeova typu“, neobsahuje teleomorfní typ *P. brefeldianum* a tím pádem je též oprávněné. Nicméně pokud je tento taxon považován za druh rodu *Penicillium*, jeho správné jméno ve všech stadiích je *P. brefeldianum*.*

Pozn. 1. S výjimkou případů uvedených v čl. 59.1 musejí jména anamorfních i teleomorfních hub splňovat ta samá ustanovení tohoto kódu jako všechny jiné houby.

Pozn. 2. Předchozí vydání tohoto kódu stanovila, že anamorfy konkrétních pleomorfických hub mají samostatná jména, ale pro houbu v celém životním cyklu může být použitelné pouze jméno, založené na teleomorfním typu. Avšak dle současného kódu jsou všechna oprávněná jména hub brána jako rovnocenná pro účely stanovení priority bez ohledu na to, jaké stadium životního cyklu představuje typ /viz ale čl. 57.2 a též čl. 14.13/.

*Příklad 2: Jméno *Mycosphaerella aleuritidis* (Miyake) S. H. Ou (1940) bylo zveřejněno jako nová kombinace s latinskou diagnózou nově objevené teleomorfy, patřící k anamorfě, na níž byl založen typ basionyma *Cercospora aleuritidis* Miyake (1912). Podle předchozích vydání tohoto kódu by *M. aleuritidis* bylo považováno za jméno nového druhu, založeného na teleomorfním typu, zveřejněného roku 1940 a s autorstvím připsaným výhradně Ou. Podle současného kódu je jméno správně uvedeno v původní podobě, tedy *M. aleuritidis* (Miyake) S. H. Ou, a je typifikováno typem basionyma.*

*Příklad 3: V protologu jména *Venturia acerina* Plakidas ex M. E. Barr (1968) s teleomorfním typem je zahrnuto jako synonymum *Cladosporium humile* Davis (1919) s anamorfním typem. Jméno *Venturia acerina* není neoprávněné, protože bylo zveřejněno před 1. lednem 2013, ale nejstarším oprávněným jménem na úrovni druhu je *Cladosporium humile*.*

Pozn. 3. Souběžně navržená jména pro odlišné morfy konkrétního taxonu nelichenizovaných vřeckatých nebo stopkovýtrusných hub (např. anamorfu a teleomorfů) jsou každopádně brána jako heterotypická a nejsou tudíž alternativními jmény podle čl. 36.2 (pozn. P. H.: pokud by podléhala ustanovení tohoto článku, nebyla by po 1. 1. 1953 platně publikována).

Příklad 4: Hypocrea dorotheae Samuels & Dodd and Trichoderma dorotheae Samuels & Dodd byla souběžně publikována (Stud. Mycol. 56: 112, 2006) pro taxon, který autoři považovali za jeden druh a stanovili pro něj holotyp PDD 83839. Protože tato jména byla zveřejněna před 1. lednem 2013 /viz čl. 59.1 a pozn. 2/ a autoři explicitně určili, že jméno T. dorotheae je typifikováno anamorfou PDD 83839, obě jména jsou platně zveřejněná a oprávněná. Nejsou alternativními jmény podle definice v čl. 36.2.

51.1. Oprávněné jméno nesmí být (u pleomorfických hub, jejichž jména se řídí ustanoveními čl. 59) zamítnuto jen proto, že uvedená morfa reprezentovaná svým typem není v souladu s morfou představující typ totožného jména rodu.

Příklad 6: Jméno Sphaeria tiliae Pers. (1801) nemá být zamítnuto jen proto, že holotyp představuje anamorfní houba, zatímco typ rodu Sphaeria Haller 1768 (S. fragiformis Pers.) je teleomorfní houba. Epiteton může být tím pádem použito v kombinaci Rabenhorstia tiliae (Pers.) Fr. (1849) pro anamorfu od Hercospora tiliae Tul. & C. Tul. (1863).

59.1. U nelichenizovaných vřeckatých a stopkovýtrusných hub (včetně snětí), které tvoří mitotické nepohlavní morfy (anamorfy) i meiotické pohlavní morfy (teleomorfy), je správným jménem vztahujícím se k holomorfě (tj. druh se všemi jeho morfami) nejstarší oprávněné jméno typifikované /viz čl. 59.7/ prvkem reprezentujícím teleomorfu, tj. morfu charakterizovanou tvorbou vřecek/askospor, bazidií/bazidiospor, příp. teliospor nebo jiných orgánů nesoucích bazidie.

Příklad 1: Jméno Crocicreomyces guttiferae Bat. & Peres (1964) bylo uveřejněno pro lichenizovanou houbu tvořící jen mitosporickou nepohlavní morfu. Když se zjistilo, že C. guttiferae je konspecifickým druhem s Byssoloma aeruginescens Vězda (1974), který je založen na typu tvořícím askospory, a že jméno Crocicreomyces Bat. et Peres (1964) je synonymem jména Byssoloma Trevis (1853), epiteton Batisty a Perese bylo správně kombinováno B. guttiferae (Bat. et Peres) Lücking et Sérus (1998). Protože se čl. 59 nevztahuje na lichenizované houby, žádné separátní rodové nebo druhové jméno pro mitosporický stav není k dispozici.

59.2. Aby bylo binární jméno způsobilé pro jméno holomorfy, nejen jeho typový dokladový exemplář musí být teleomorfní, ale i protolog musí zahrnovat popis nebo diagnózu této morfy (nebo musí být zformulovaný tak, aby nebylo možno vyloučit odkaz na teleomorfu) /viz též č. 59.7/.

59.3. Nejsou-li tyto požadavky splněny, jméno je potom jménem morfologicky definovaného taxonu (form-taxon) a je použitelné jen pro anamorfu reprezentovanou jejím typem, která byla popsána nebo na kterou bylo odkázáno v protologu. Přijaté taxonomické umístění typu jména určuje použití jména bez ohledu na to, zda rod, ke kterému je podřízený taxon autorem přiřazen, je holomorfní nebo anamorfní.

*Příklad 2: Jméno *Ravenelia cubensis* Arthur et J. R. Johnst. (1918), založené na jedinci v urediovém stadiu (anamorfním), je platně zveřejněným a oprávněným jménem anamorfy bez ohledu na příslušnost druhu k holomorfnímu rodu. Oprávněná je kombinace s rodovým jménem typifikovaným anamorfou: *Uredo cubensis* (Arthur et J. R. Johnst.) Cummins (1956). Jméno *Ravenelia cubensis* ale není možno použít v pojetí taxonu zahrnujícího i teleomorfu.*

59.4. Jména s teleomorfním typem mají přednost před jmény s anamorfním typem bez ohledu na prioritu, pokud jsou oba typy považovány za patřící k témuž holomorfnímu taxonu. Určení priority mezi jmény typifikovanými teleomorfou se řídí principem III (nomenklatura taxonomické skupiny je založena na prioritě publikace) vyjma případů, kdy jména typifikovaná teleomorfou zveřejněná před 1. 1. 2007 mají přednost před jmény typifikovanými anamorfou, následně epitypifikovanými teleomorfou po 1. 1. 2007.

59.5. Ustanovení tohoto článku se nemají vysvětlovat tak, že brání uveřejňování a použití binárních jmen pro morfologicky definované taxony v případech, kdy je považováno za nutné nebo žádoucí odkazovat na samotné anamorfy.

*Příklad 3: Protože teleomorfa druhu *Gibberella stilboides* W. L. Gordon et C. Booth (1971) je známa pouze z kmenů anamorfy *Fusarium stilboides* Wollenw. (1924) fúzujících v kultuře a nebyla nalezena v přírodě, je žádoucí použít pro tohoto patogena kávovníku jméno anamorfy.*

*Příklad 4: Cummins (1971) neshledal nutným ani žádoucím zavádět nová jména pro anamorfy z rodů *Aecidium* Pers. : Pers. a *Uredo* Pers. : Pers. pro aeciová a urediová stadia druhů rodu *Puccinia* Pers. : Pers., u kterých je známo teliové stadium (teleomorfa).*

Pozn. 1. Pokud dosud nejsou dostupná druhová nebo vnitrodruhová jména pro anamorfy, mohou být navržena současně s uveřejněním jména pro holomorfní houbu, nebo i později. Epiteta mohou být, je-li to žádoucí, stejná, nejsou-li v homonymických kombinacích.

Příklad 5 změněn, viz nynější příklad 1.

59.6. Je-li zjevné a jednoznačné, že autor nově zavedené morfy ji chtěl záměrně přiřadit k morfě, která typifikuje jím předpokládané basionymum (pozn. P. H.: např. autor popisuje novou teleomorfu s anamorfním basionymem), a pokud autor podpořil svůj úmysl splněním všech podmínek pro platné uveřejnění jména nového taxonu /viz čl. 32 až 45/, potom jsou údaje jako "comb. nov." nebo "nom. nov." považovány za formální chybu; to znamená, že nově zavedené jméno je považováno za jméno nového taxonu a přisuzuje se jen jeho autorovi. Jsou-li splněny podmínky jen pro uveřejnění nové kombinace, jméno je považováno za novou kombinaci, založenou na typu přímo nebo nepřímo uvedeného basionyma.

Příklad 6 změněn, viz nynější příklad 2.

Příklad 7: Corticium microsclerotium bylo v originále publikováno jako "(Matz) Weber, comb. nov., syn. Rhizoctonia microsclerotia Matz" pouze s anglickým popisem teleomorfy. S ohledem na čl. 36 (platné zveřejnění jména musí od r. 1935 doprovázet latinský popis nebo diagnóza) toto nemůže být považováno za platné zveřejnění jména nového druhu, a proto musí být C. microsclerotium (Matz) G. F. Weber (1939) považováno za platně zveřejněnou a oprávněnou novou kombinaci založenou na anamorfě, která typifikuje její basionymum. Jméno Corticium microsclerotium G. F. Weber (1951), zveřejněné s latinským popisem a teleomorfním typem, není oprávněné, neboť jde o pozdní homonymum.

Příklad 8: Jméno Hypomyces chrysospermus Tul. (1860), prezentované jako jméno holomorfy bez označení "comb. nov.", ale s explicitním odkazem na Mucor chrysospermus (Bull.) Bull. a Sepedonium chrysospermum (Bull.) Fr., což jsou jména anamorfy, nemá být považováno za novou kombinaci, ale za jméno nového druhu s teleomorfním typem.

59.7. Je-li objeveno teleomorfní stadium houby dosud známé pouze jako anamorfa a neexistuje-li zde žádné oprávněné jméno pro holomorfu, může být pro dosud anamorfní jméno určen teleomorfní epityp, i když v protologu tohoto jména není ani zmínka o teleomorfě.

59A.1. Je-li popisována nová morfa houby, měla by být uveřejněna buď jako nový taxon (např. gen. nov., sp. nov., var. nov.), jehož jméno má teleomorfní typ, nebo jako nová anamorfa (anam. nov.), jejíž jméno má anamorfní typ.

59A.2. Je-li při pojmenování nové morfy houby použito epiteton jména odlišné a dříve popsané morfy téže houby, nové jméno by mělo být ustanoveno jako jméno nového taxonu nebo anamorfy – podle toho, o jaký případ jde – a ne jako nová kombinace založená na starším jménu.

59A.3. Autoři by se měli vyhýbat zveřejňování a používání binárních jmen pro anamorfy, pokud je spojení s teleomorfoou pevně stanoveno a neexistuje praktická potřeba oddělených jmen (např. pro rzi a příslušníky čeledi *Trichocomaceae*).

60.13. Epiteta jmen hub odvozená od rodového jména asociovaného organismu (nejčastěji jde o hostitele parazitické houby, ale též může jít o symbionta) se píší v souladu s přijatým způsobem psaní jména toho organismu. Jiné způsoby psaní se považují za ortografické varianty, které je třeba opravit /viz čl. 61/.

Příklad 32: Phyllachora "anonicola" (Chardón, 1940) je třeba opravit na P. annonicola Chardón, neboť ortografie jména Annona je nyní upřednostňována před "Anona".

Obdobně Meliola "albizziae" (Hansford et Deighton, 1948) je třeba opravit na M. albizziae Hansf. et Deighton, neboť ortografie jména Albizia je nyní upřednostňována před "Albizzia".

Příklady z říše hub (k obecným, nejen houbovým pravidlům nebo doporučením) mají články 11.5 (příklad 20), 18.4 (příklad 10), 20.2 (příklad 3), 23.6(b) (příklad 13), 29.1 (příklad 1), 30.7 (příklady 13 a 14), 30.8 (příklady 17 a 18), 31.1 (příklady 2 a 4), 37.5 (příklad 6), 38.2 (příklad 5), 41.4 (příklady 6 a 10), 41.7 (příklad 16), 52.2 (příklad 14), 57.1 (příklad 1), 58.1 (příklad 3), 60.5 (příklad 10), 61.5 (příklad 3), 62A.1. (příklad 1).

Konzervovaná (nomina conservanda) a **zamítnutá** (nomina rejicienda) **jména** čeledí hub specifikuje apendix IIA (oddíl B), jména rodů hub apendix III (oddíl B), jména druhů hub apendix IV (oddíl B) a jména zamítnutá pro jakékoli použití apendix V (pro houby, jak jinak, oddíl B).

České názvosloví

se neřídí přesnými předpisy, fungují zde "nepsané zásady" – které české jméno je mykologickou obcí nejvíce přijato, to se také nejvíce používá.

V některých případech nemusí souhlasit pojetí taxonu (nejčastěji jde o rody) ve vědeckém a českém názvosloví:

- jeden rod vědecký zahrnuje více rodů českých – typickým příkladem je, pokud byl (dnes už se s tímto pojetím moc neseťkáme) přijímán rod *Boletus* sensu lato (tj. incl. *Leccinum*, *Suillus*, *Xerocomus*), ale v češtině jsou odlišovány hříby, kozáky a křemenáče, klouzky, suchohříby;
- jeden rod český zahrnuje více rodů vědeckých nebo se nekryje jejich druhové složení – je-li dřívější široký rod rozdělen na více menších, není vhodné vymýšlet de novo neznámá jména (čirůvka je normálně *Tricholoma*, ale čirůvka fialová je *Lepista nuda*, čirůvka májovka je *Calocybe gambosa*); podobně při přesunu druhů mezi rody je vhodné zachovat zaběhlé kombinace (*Lepista nuda* je čirůvka fialová, *Lepista flaccida* je strmělka přehrnutá) – české názvosloví má sloužit v první řadě běžnému houbaři, není tedy vhodné do něj vnášet časté změny (leckdy ukvapeně, pokud navržené vědecké pojetí není následně přijato).